

De eerste Nederlandse gabbai-gids

Het Levisson Instituut heeft de eerste Nederlandse gabbai-gids gepubliceerd. In de orthodox-joodse wereld bestaan dergelijke gidsen al veel langer, maar in Nederland is dit de allereerste en dan ook nog gericht op de Progressief-Joodse gemeenten.

tekst **Francine Püttmann**

De taak van de gabbai is het assisteren van de rabbijn tijdens de dienst. Hij of zij heeft een andere taak dan de sjammasj, hoewel beide functies in veel gemeenten ook worden gecombineerd. De belangrijkste taak van de gabbai is het verdelen van de mitswot tijdens de sjoeldienst. Denk dan aan de alijot (oproepen voor de Tora), maar ook aan de mitswot van het uitnemen van de Torarol uit de aron, misjeberach en jizkor. Ook moet de gabbai het Hebreeuws kunnen corrigeren tijdens het lezen van de Tora. De gabbai is nauw verweven met de hele gang van zaken tijdens de dienst en altijd in samenwerking met de rabbijn.

Een gabbai-gids is een handboek dat precies vermeldt welke procedure de gabbai moet volgen bij de verschillende onderdelen en welke teksten er gezegd worden. Hij of zij moet weten hoeveel alijot er op sjabbat zijn en hoeveel op de feestdagen, wie voorrang krijgt bij een alija, hoeveel Torarollen gebruikt worden en nog veel meer.

De gabbai-gids is te koop voor € 14,25 bij Stichting Sja'ar, de uitgever van het Verbond: www.sjaar.nl

De gabbai-gids van het Levisson Instituut beschrijft al deze zaken maar geeft ook veel achtergronden. Het boek bestaat uit twee delen. In het eerste deel staan alle voorschriften en gebruiken. Het tweede deel vermeldt alle Hebreeuwse teksten die gezegd worden, zoals voor een alija, voor hagbe (optillen) bij meerdere rollen, hoe je een bar mitswa oproept, een bruid en bruidegom voor de aufruf of een chatan en kalla op Simchat Tora.

Veel van deze teksten staan gewoon in de sidoer en machzor. Maar deze Nederlandse gabbai-gids heeft veel teksten uitgebreid met variaties en nieuwe teksten toegevoegd die nog niet in de sidoer staan. Veel misjeberachs zijn nu ook in het meervoud in het Hebreeuws en niet meer alleen in het mannelijk en vrouwelijk enkelvoud. Ook zijn veel misjeberachs aangepast aan de moderne samenleving. Bijvoorbeeld voor een moeder en haar pasgeboren kind met een niet-joodse vader. Of voor grootouders, die net een kleinkind hebben gekregen bij hun zoon, die een niet-joodse vrouw heeft. Of voor een kind van twee moeders. Ook andere misjeberachs zijn nieuw, zoals bij adoptie, gioer, terugkeer naar de joodse gemeenschap en een grote donatie aan de sjoel.

In orthodoxe gabbai-gidsen staan vaak ook berachot voor Israëliische soldaten die in dienst gaan of vermist worden. Ook deze zijn nu in deze gabbai-gids opgenomen, uiteraard in de liberaal-joodse versie van de tekst.

Het boek is in een klein formaat (A5) uitgevoerd met een ringband, zodat het makkelijk opengelegd kan worden op de bima bij gebruik. Deze gabbai-gids is niet alleen bedoeld voor gabbaiem, maar voor iedereen die interesse heeft in de sjoeldiensten en de achtergronden ervan.